

СЛОБОДНО ТРЖИШТЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

– Регулаторни аспекти –

Љиљана Хаџибабић
Члан Савета
Агенције за енергетику

*Научно-стручни скуп о гасу и гасној техници
са међународним учешћем*

ГАС 2013.

Дивчибаре, 29. маја 2013.

Садржај

- Увод
- Врсте тржишта и учесници на тржишту
- Шема тржишта природног гаса у Србији
- Планирана динамика развоја слободног тржишта
- Услови за складно функционисање и одрживи развој ефикасног слободног тржишта
  - Правно-нормативни услови
  - Технички услови
- Правила о промени снабдевача
- Наредни задаци
- Закључак

Врсте тржишта и учесници на тржишту

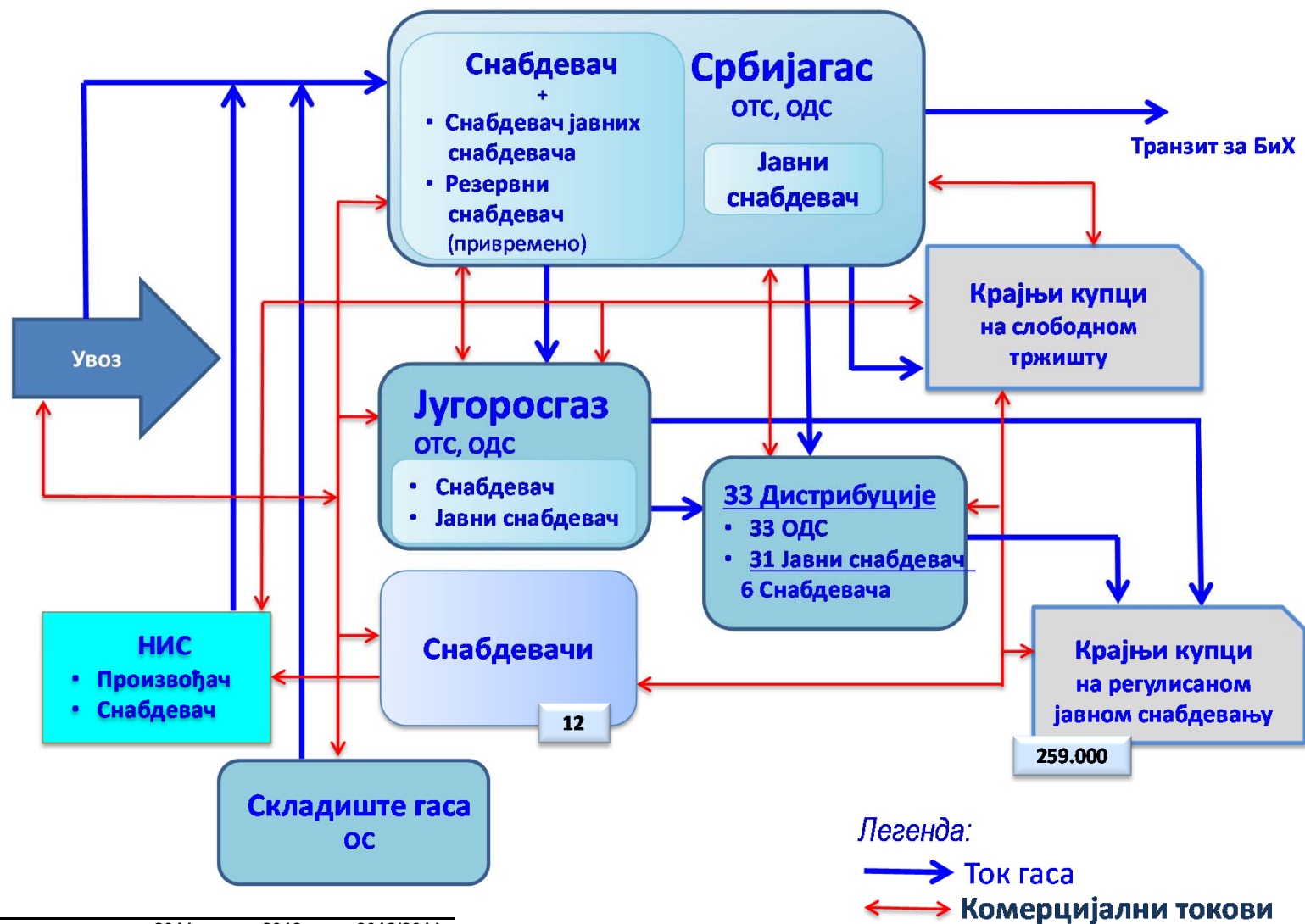

Врста тржишта – БИЛАТЕРАЛНО

Учесници на тржишту:

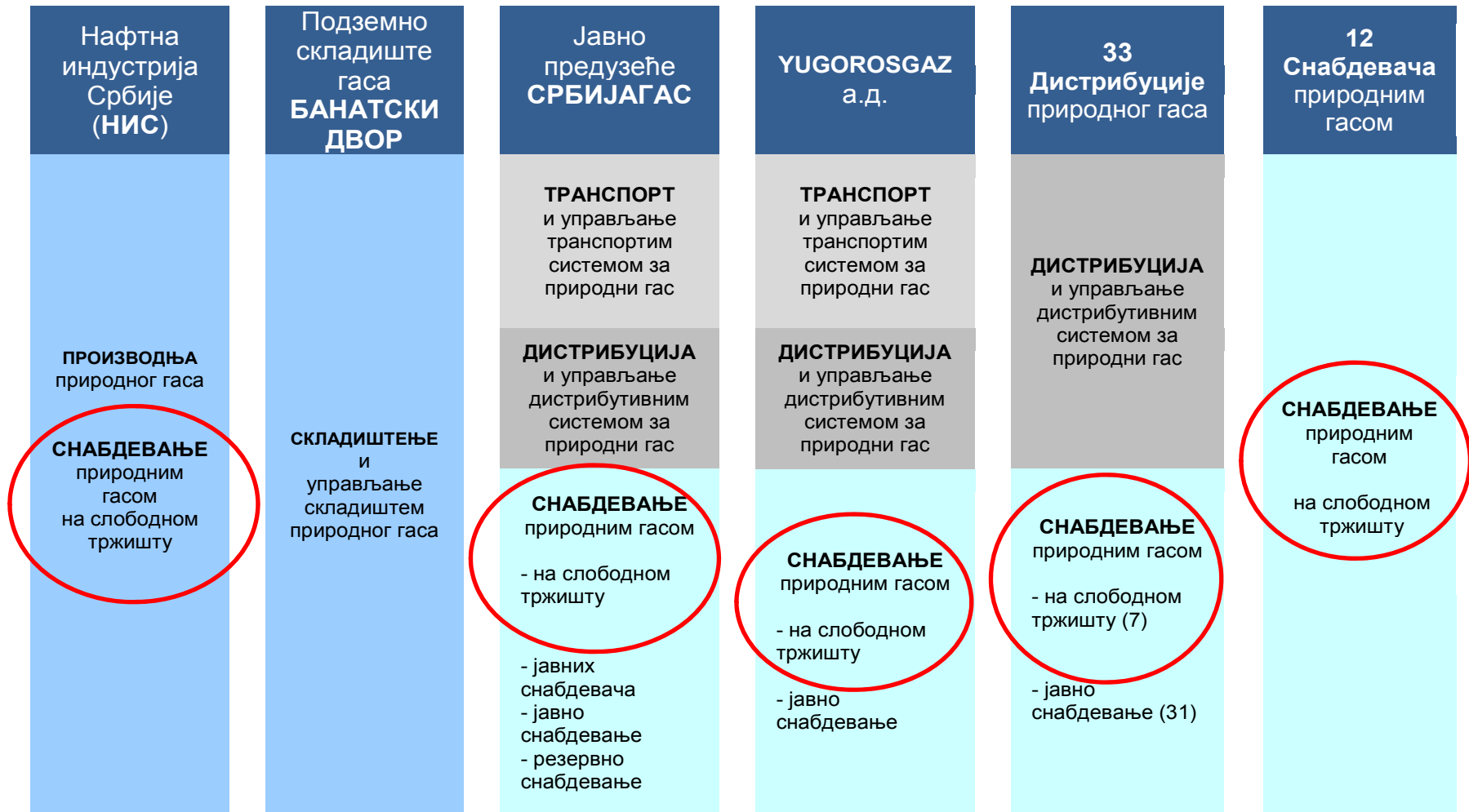
- Произвођач
- Снабдевач
- Јавни снабдевач
- Снабдевач јавних снабдевача ПГ (на њихов захтев)
- Крајњи купац
- Оператор транспортног система
- Оператор дистрибутивног система
- Оператор складишта

Шема тржишта природног гаса

	2011	2012	2012/2011
	милиона m ³		%
УКУПНО РАСПОЛОЖИВО	2.343	2.043	87
За финалну потрошњу	2.302	1.999	87

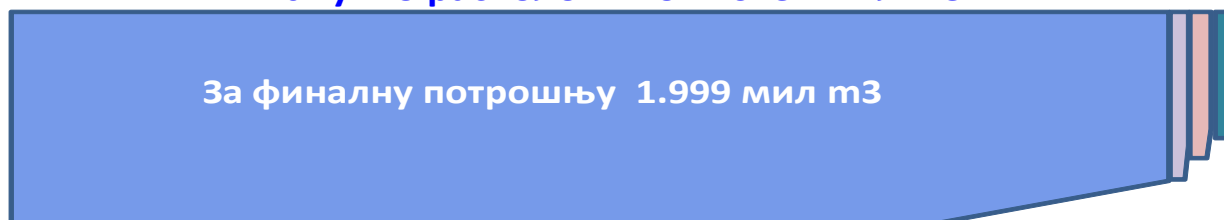
Организација сектора ПГ

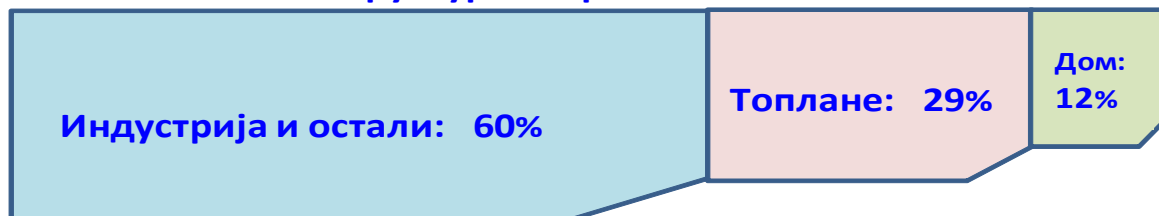
Остварени биланс ПГ у 2012.

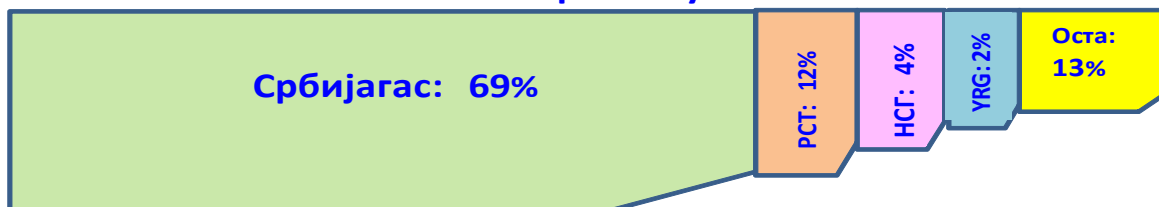
Укупно расположиво 2.043 мил м3

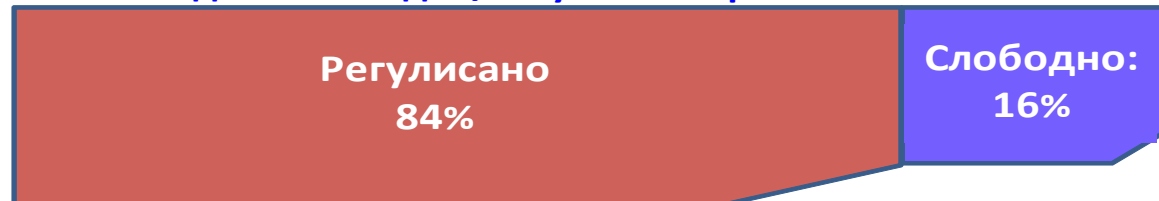
Структура потрошње

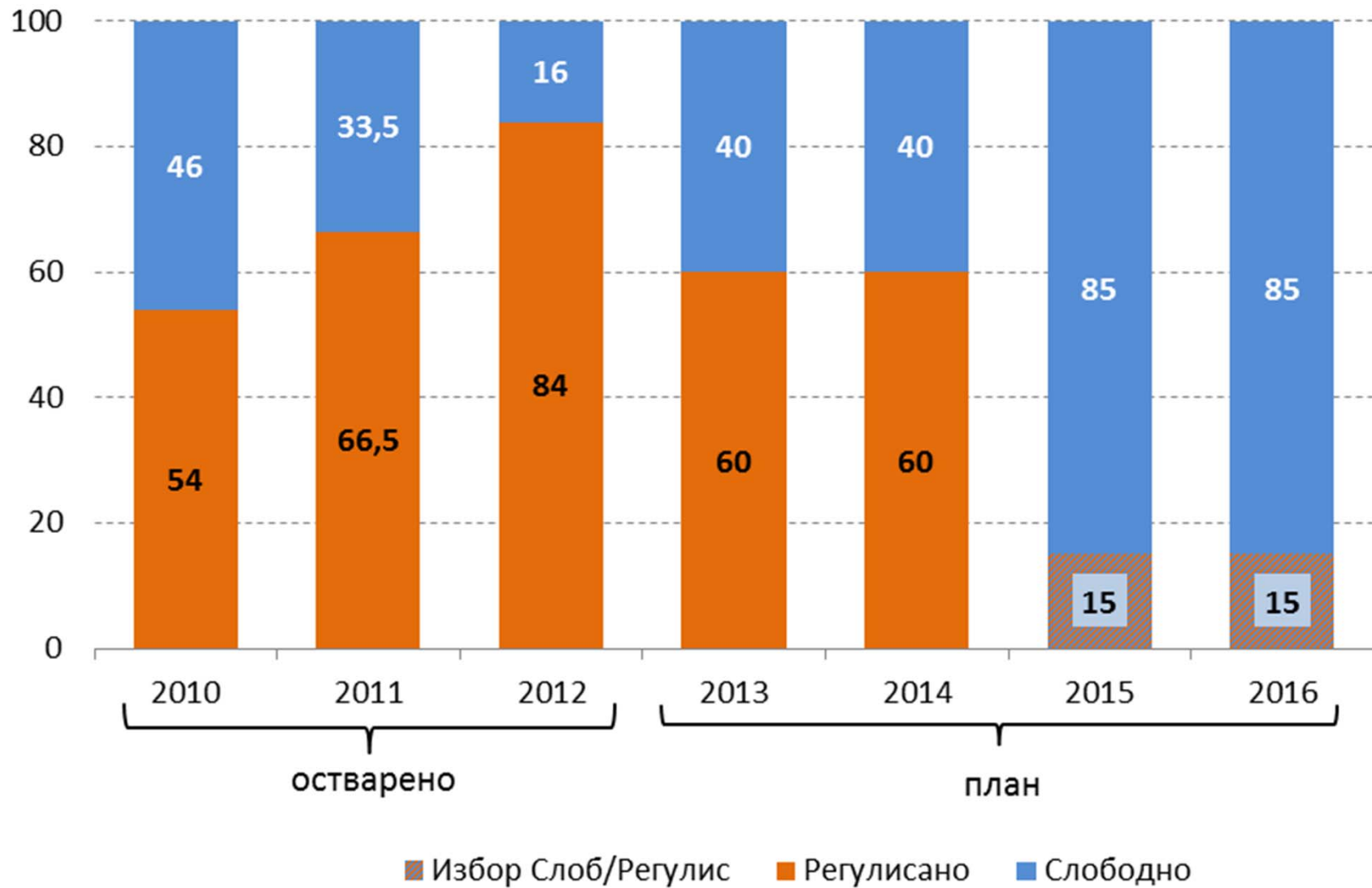
Учешће на тржишту

Однос Слободно/Регулисано тржиште

Очекивана динамика развоја слободног тржишта

Правни оквир за функционисање тржишта

Директиве ЕУ – **обавезујућа полазна основа**

Закон о енергетици

- Правила о раду транспортног система (укључују и правила за расподелу капацитета и правила о раду тржишта)
  - Правила о раду дистрибутивног система (6 месеци након ПоР ТС)
- ✓ Правила о промени снабдевача ([„Службени гласник РС“, бр. 93/12](#))
- ✓ Методологија за одређивање цене приступа систему за транспорт ПГ ([„Службени гласник РС“, бр. 93/12, 123/12](#))
- ✓ Методологија за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију ПГ ([„Службени гласник РС“, бр. 123/12](#))
- ✓ Методологија за одређивање цене јавног снабдевања ([„Службени гласник РС“, бр. 93/12](#))

Услови за развој слободног тржишта

Технички:

- * Мерни уређаји
  - * Информациони системи
- ⇒ Рокови !

Притисак Европске комисије да се укидају регулисане цене снабдевања у ЕУ.

Код нас да се форсирано отвара тржиште.

Снабдевачи

СНАБДЕВАЧ (на слободном тржишту)

- 22 лиценцирана снабдевача
- 3 активна

Почетком године је значајан купац променио традиционалног снабдевача

СНАБДЕВАЧ ЈАВНИХ СНАБДЕВАЧА

- На захтев јавног снабдевача
- Иста цена и услови за све јавне снабдеваче
- Привремено – Србијагас
- Објављен тендер

Неопходни снабдевачи

РЕЗЕРВНИ СНАБДЕВАЧ

Улога резервног снабдевача – преузима снабдевање крајњег купца који није изабрао или је остао без изабраног снабдевача, у Законом предвиђеним случајевима.

Највише 60 дана / до 01.01.2016.

Привремено Србијагас

Цена не може бити нижа од просечне цене за балансирање система.

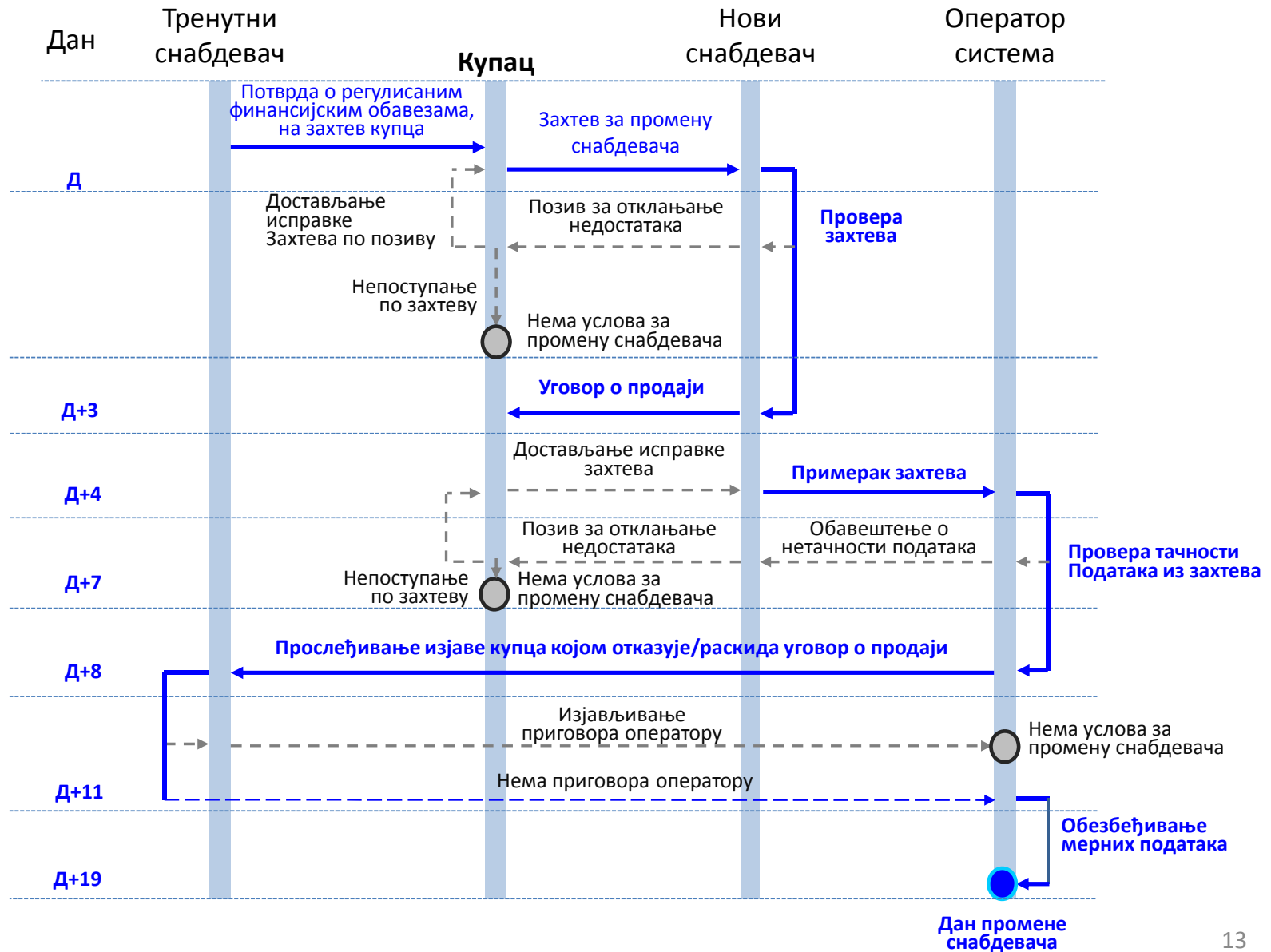
У случају да крајњи купац нема уговор о продаји ни са једним снабдевачем, оператор система је дужан да му обустави испоруку ПГ !

Купци - како се припремати?

- Боље познавање своје потрошње и могућности рационализације
- Јачање функције планирања и управљања потрошњом
- Праћење кретања на тржишту

Правила о промени снабдевача

Наредни задаци /1

ОТС

- Раздвајање делатности у складу са Законом
- Доношење Правила о раду оба транспортна система - ОТС уз сагласност Агенције
- Примена нових методологија
  - ⇒ Прелазак на entry/exit модел права на капацитет
  - ⇒ Прва расподела капацитета – ОТС
- Уградња одговарајуће мерне опреме
- Израда потребних рачунарских програма и база података

Наредни задаци /2

ДСО

- Припрема Правила о раду дистрибутивног система – прво Србијагас па остали
- Уградња одговарајуће мерне опреме
- Израда потребних рачунарских програма и база података

ЗоЕ

- Почео рад на промени:
  - Прецизнија / боља формулација постојећих одредби
  - Уградња захтева из 3. енергетског пакета

Закључна оцена

- Тржиште ПГ може да функционише:
  - Нормативно - када се донесу Правила о раду транспортног система (у завршној фази)
  - Функционално и транспарентно - након прве расподеле капацитета и обезбеђивања мерне опреме и информационе платформе за примену правила
  - Суштински конкурентно – када се обезбеди бар још један интерконектор и извор снабдевања
- Правила о промени снабдевача омогућавају једноставну процедуру за купца
- Треба донети и примењивати сва акта предвиђена ЗоЕ

Хвала на пажњи!

Љилјана Хаџибабић

Члан Савета Агенције за енергетику

www.aers.org.yu